

Mishnah Shekalim, chapter 2

משנה שקלים פרק ב

(1) Shekel [i.e., half shekel] may be converted [by a group of people contributing their half shekel together] into [gold] *darkonos* in order to lighten the load of the journey. Just as there were [shofar shaped] collection chests [small tops and wide bottoms] in the Temple, so, too, were there

מִצְרָפִין שְׁקָלִים לְדַרְכּוֹנוֹת מִפְּנֵי מִשּׁוֹי הַדֶּרֶךְ. כִּשְׁם שֶׁהָיוּ שׁוֹפְרוֹת בְּמִקְדָּשׁ, כִּךְ הָיוּ שׁוֹפְרוֹת בְּמִדְיָנָה. בְּנֵי הָעִיר שִׁשְׁלָחוּ אֶת שְׁקָלֵיהֶן וְנִגְנְבוּ אוֹ שִׁאֲבָדוּ, אִם נִתְרַמָּה הַתְּרוּמָה, נִשְׁבְּעִין לְגֹזְבָרִים. וְאִם לֹא נִשְׁבְּעִין לְבְנֵי הָעִיר, וּבְנֵי הָעִיר שׁוֹקְלִין תַּחְתֵּיהֶן. נִמְצְאוּ, אוֹ שֶׁהִחְזִירוּם הַגֹּזְבָרִים, אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ שְׁקָלִים,

collection chests in the provinces [of Jerusalem, according to the Rambam, provinces, included cities outside Jerusalem]. If townspeople sent their half shekel [through a messenger] and they were stolen or lost, if the appropriation was already withdrawn [(see 3:1) since at the withdrawal time the funds removed were intended to represent all contributors including future funds that have not yet reached the Temple coffers, it is therefore considered as if stolen from the Temple treasury and] they [the messengers] swear [a Rabbinically decreed oath] to the treasurers; but, if not, [i.e., they were lost or stolen prior to the appropriation, it is, therefore, considered stolen from the townspeople and] they swear [the oath of the guardian] to the townspeople. And the townspeople must contribute other shekel in their stead. If they were later found or were returned by the thieves then both of them are [consecrated] shekel but they

רבנו עובדיה מברטנורא

א מצרפין שקלים לדרכונות. בני העיר שקבצו שקליהם יכולים להחליפם בדרכונות, והוא מטבע של זהב. כדכתיב בעזרא, דרכמוני זהב להקל מעליהם משאוי הדרך: **שופרות.** תיבות שפיהן צר למעלה כעין שופר שפיו צר מלמעלה והולך ומרחיב, כדי שלא יוכלו ליטול מהן כלום. כההיא דכתיב ביהודיע (מ"ב יב) ויעשו ארון אחד ויתנהו בהיכל וגו' ויקוב חור בדלתו. והיו עומדים בעזרה, וכל אחד מביא שקלו ונותן בו: **כך היו במדינה.** בירושלים. ולדברי רמב"ם בשאר ערי ישראל: **בני העיר ששלחו שקליהם.** ביד שליחם להוליכם ללשכה: **אם נתרמה התרומה.** שהיו רגילים לתרום מהקופות לצורך הקרבנות. והיו תורמים על הגבוי ועל העתיד לגבות כדי שיהיה חלק הקרבנות אף לאותן שעדיין לא שקלו: **נשבעין השלוחים לגזברים.** דהואיל ונתרמה תרומה על המעות הללו קודם שנאבדו הרי נעשו כאילו היו ברשות הגזברים משעה שנתרמה תרומה עליהן, וכשנגבבו או אבדו ברשות הגזברים נגבבו או אבדו, הלכך נשבעים השלוחים לגזברים ונפטרים. ואע"ג דאין נשבעין על ההקדשות, שבעה זו תקנת חכמים היא כדי שלא יזלזלו בהקדשות: **ואם לאו.** שבשעה שאבדו עדיין לא נתרמה תרומה ולא הוציאו מעות מן הקופות על העתיד לגבות, ברשות הבעלים אבדו, הלכך נשבעים השלוחים לאנשי העיר ונפטרים. ואנשי העיר חוזרין ושוקלים שקלים אחרים תחתיהן,

may not be credited towards next year's shekel.

(2) If one gave his shekel to his friend to contribute for him but his friend gave it instead for himself, if the appropriation was already collected [since the collected funds were

intended to represent all contributors including funds that have not yet reached the Temple coffers, it is considered as belonging to the Temple treasury and if the animal purchased with those funds was already sacrificed] he is guilty of misappropriation. One who gave his half shekel from consecrated funds, if the appropriation was already collected and the animal [purchased with those funds] had already been offered he is guilty of misappropriation [and in both cases follows the laws prescribed, bringing a guilt-offering and adding a fifth (see Leviticus 5:15-16)]. If he gave it from *ma'aser sheni* funds or *shemittah* funds he must [redeem it and purchase food and] consume an equal value [according to the laws of *ma'aser sheni* and *shemittah*].

(3) If one was collecting [small] coins [over time to pay the half shekel] and said

רבנו עובדיה מברטנורא

שהשקלים הראשונים שאבדו לא עלו לחן: **ב הנותן שקלו לחברו לשקול על ידו.** ובבבלי, והלך השליח ושקל בשביל עצמו: **אם נתרמה התרומה** קודם שנתן השקל לגובר: **מעל.** זה ששקל בשביל עצמו, דמיד שנתרמה התרומה על העתיד לגבות, היה זה השקל שנתן לו חברו לשקול עליו ברשות הקדש, וכשנתנו על עצמו נהנה מן ההקדש, שהרי אם לא היה נותן שקל זה בשביל עצמו היו ממשכני אותו, כדתנן לעיל בפרק קמא משישבו במקדש התחילו למשכן, ונמצא נהנה מן ההקדש וחייב קרבן מעילה: **השוקל שקלו מן ההקדש.** שהיו בידו מעות שהוקדשו לבדק הבית וכסבור שהם של חולין ושקל מהם שקלו. ונתרמה התרומה וקנו בהמה באותה תרומה והקריבוה, אז נתחייב השוקל קרבן מעילה, אבל לא קודם, לפי שזה ההקדש נשאר הקדש כמו שהיה בכל מקום שהוא ולא נשתנה, וכשנקרבה הבהמה והוא נתכוין שהיא מממון כל מי ששקל בתרומת הלשכה נעשה כאילו קנה בהמה באותן מעות של הקדש והקריבה, ונהנה שלא משכנוהו בשביל שקלו, ונתחייב בקרבן מעילה. ורישא נמי דקתני כשנתן לו חברו לשקול על ידו ושקל על עצמו דמעל, היינו נמי שקרבה בהמה אחר שנתרמה התרומה. והאי דלא תנייה ברישא, משום דסמיך אסיפא שמפרש בה מעילת שניהם. והיינו טעמא שאינו מועל מיד אע"פ שנהנה כבר, לפי שאין מעילה אלא במוציא מן ההקדש לחולין, אבל המוציא מהקדש להקדש אע"פ שנהנה אינו מועל אלא אחר שעשה מעשה בהקדש השני. וכן מוכח בירושלמי: **יאכל כנגדן.** יביא שקל ויאמר, כל מקום שהם מעשר שני או שביעית יהיו מחוללים על שקל זה, דשביעית תופסת דמיה כהקדש, ויאכל פירות שיקנה באותו שקל בירושלים כדין מעשר

[when he started collecting them]: Let these [coins] be for my half shekel [contribution, and he collected more than he needs]; the school of Shammai [maintains that consecrating in error is nevertheless a valid consecration (Nazir 5:1) and therefore] says: The extra is placed in [one of] the free-offering chest [and the funds are

ואמר, הרי אלו לשקלי, בית שמאי אומרים, מותרין נדבה. ובית הלל אומרים, מותרין חלין. שאביא מהן לשקלי, שוין שהמותרין חלין. אלו לחטאת, שוין שהמותר נדבה. שאביא מהן לחטאת, שוין שהמותר חלין: ד אמר רבי שמעון, מה בין שקלים לחטאת. שקלים יש להם קצבה, וחטאת אין לה קצבה. רבי יהודה אומר, אף לשקלים אין

used to purchase offerings for the altar that are offered during quiet periods], but the school of Hillel maintain that the extra is not consecrated. [However if he states:] I will bring my half shekel **from** these funds; both [the school of Shammai and Hillel] agree that the extra is not consecrated. [If he states:] These funds for a sin-offering, both agree that the extra [is consecrated and] is placed in the free-offering chest. [If he states:] From these funds for a sin-offering both agree that the extra is not consecrated.

(4) Rabbi Shimon said: What is the difference [according to the school of Hillel] between shekalim [where they maintain that the extra is not consecrated] and a sin-offering [where the law states that the extra is consecrated]? Shekel have a set value [namely, one half-shekel, regardless, if one is rich, or poor, thus it is understood that he meant to consecrate only enough for the contribution], while a sin-offering has no set value [and one who vows a freewill-offering can bring a large animal costing much funds]. Rabbi Yehudah [disagrees and] says: Even

רבנו עובדיה מברטנורא

שני או יאכלם בקדושת שביעית אם הפירות שחלל היו שביעית: **ג המכנס מעות.** כונס מעט מעט פרוטה אחר פרוטה לשקלו, ואמר כשהתחיל לבנס, הרי אלו לשקלי, וכשבא לחשוב מה שכנס מצא שהותירו על שקלו: **בית שמאי אומרים מותרין נדבה.** יפלו לשופרות שבמקדש שעומדים להקריב בדמיהן עולות קיץ למזבח. ובית שמאי לטעמיהו דאית להו הקדש בטעות שמיה הקדש: **ובית הלל אומרים מותרין חולין.** דלא נתכוין זה להקדיש אלא עד כדי שקלו: **שאביא מהן שקלי שוין שהמותר חולין.** דהוי כאומר בפירוש אם אכניס יותר משקל אביא מהם שקל והמותר יהא חולין: **אלו לחטאתי.** ואם כנס מעות ואמר, הרי אלו לחטאתי, מודו בית הלל שהמותר נדבה: **ד מה בין שקלים לחטאת.** מאי שנא שקלים דמכנס מעות ואמר הרי אלו [לשקלי] אמרי בית הלל דהוי המותר חולין, ומאי שנא חטאת דמודו לבית שמאי דהוי נדבה: **שקלים יש להן קצבה.** דכתיב (שמות ל) העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, הלכך בודאי לא נתכוין זה אלא לשקל, והמותר הוי הקדש טעות. אבל חטאת אין לה קצבה, אם ירצה יביא חטאת במעה כסף, ואם ירצה יביא בדמים מרובים, הלכך

shekalim do not have a set value, for when the Israelites came up from the [Babylon] exile the standard was [the Persian gold] darkon [which was worth two sela, and they would give half a darkon], then [after the demise of the Persian empire and its currency, they the standard was selaim [and they

would give half a sela] and then the standard was the tibun coin [which was worth half a sela] and they sought to pay it in dinar [i.e., half a tibun, which value was a quarter of a sela, this was refused for they were allowed to add to the value, but not reduce the value]. Rabbi Shimon replied: Even so, [regarding the half shekel contribution] all [the people] paid the same value, whereas, in regards to a sin-offering this one may bring for a sela while another brings for two sela while yet a third brings for three.

(5) The surplus of [coins set aside for] the shekel is common [unconsecrated] property [following the opinion of the school of Hillel in Mishnah 3] while the surplus funds [collected] for a tenth eifah [meal-offering (Leviticus 5:11)] and the surplus of [funds set aside for the purchase of] bird offerings for the zav, zavah (see Leviticus 15:1 ff), and women after birth (see Leviticus 12:2 ff), goes

רבנו עובדיה מברטנורא

נתפסו הדמים ומותרן נדבה: **היו שוקלים דרכונות**. מטבע של מלכות מדי שעלה עמחן מן הגולה ושל זהב היה והוא שוה שני סלעים ורגילים לישא וליתן באותו מטבע. וכמו שבזמן בית ראשון שהיה מטבע שלהן שקל היו נותנים מחצית השקל, גם עתה שהיה מטבע שלהן דרכון היו נותנים חצי דרכון: **חזרו לשקול סלעים**. אחר שעברה מלכות מדי נתבטל מטבע דרכון, חזרו להיות נושאים ונותנים בסלעים, שהוא מטבע ראשון שהיה יוצא בזמן בית ראשון, ונתנו מחצית השקל כבתחלה: **חזרו לשקול טבעין**. חזר מטבע היוצא בהוצאה להיות טבעין דהיינו מחצית החשקל, בקשו ליתן חצי אותו המטבע דהיינו דינר אחר, שהסלע ארבעה דינרין, ולא קבלו מהן, דרשאים להוסיף אשקל דאורייתא לפי שינוי המטבעות היוצאות באותו זמן, ולא לפחות ממנו. אלמא לשקלים נמי אין להם קצבה, דלפעמים השקלים גדולים ולפעמים קטנים שהרי לא היו נותנים לעולם אלא מחצית השקל היוצא באותה שעה: **אף על פי כן יד כולן שוה**. כלומר אכתי לא דמי שקלים לחטאת, דבכל זמן וזמן היה מחצית השקל שוה לכל, זה שוקל כמו זה, כל אחד מחצית השקל היוצא בזמן ההוא. אבל חטאת לעולם אינו [שוה], שוה מביא בסלע זה מביא בשתיים או בשלש סלעים. והכי מסקינן דטעמייהו דבית הלל כר' שמעון: **ה מותר שקלים חולין**. המכנס מעות ואמר הרי אלו לשקלים וכשבא לחשב

to the freewill-offering chest. This is the general rule: All [monies set aside] for a sin-offering or guilt-offering the surplus goes to the free-offering chest. The surplus of burnt-offerings are used only for burnt-offerings, the surplus of meal-offerings are used only for meal-offerings, the surplus of peace-offerings are only used for peace-offerings, the surplus of Pesach offerings are used for peace-offerings.

The surplus of [funds collected to be used for the] *nazir* offerings [of the poor] is used only for *nazir* offerings, but the surplus of an individual *nazir* offering [or funds collected for specific *nazirim*] is used for freewill-offerings. The surplus of the poor are for the poor, but the surplus for an individual poor person [i.e., they collected funds to buy an indigent person clothing and there was a surplus] is [to be used] only for that poor person. The surplus of funds for the ransom of captives is used for ransoming [other] captives, but the surplus for the ransom of an individual captive is given to that captive only. The surplus of funds for the burial of the dead is used for the benefit of the dead, while the surplus of funds for a deceased individual [since he was shamed by collecting funds for his funeral,] goes to his heirs [we assume he excuses this slight if the remainder of the funds goes to his heirs]. Rabbi Meir [is doubtful whether he forgives it or not and thus] says: The surplus of funds for a deceased individual is set aside until

רבנו עובדיה מברטנורא

מה שכנס מצה שהותירו, המותר חולין. וסתמא בבית הלל: עשירית האיפה. שמקריבין בדלי דלות. אם הפריש מעות ונתותרו, באות נדבה, דכל מותר חטאת ואשם המעות נדבה לקנות בהן עולות לקיץ המזבח, כמדרשו של יהודיע הכהן ועשירית האיפה במקום חטאת היא: מותר עולה לעולה. אם הפריש מעות לקנות עולה ונתותרו, יביא באותו המותר עולה אחרת: מותר הפסח לשלמים. דכתיב (דברים טז) וחבת פסח לה' אלהיך צאן ובקר, וכי פסח מן הבקר הוא בא, אלא מותר פסח יהא לדבר הבא מצאן ובקר והיינו שלמים: מותר נזירים. אם גבו מעות לקרבנות נזירים ונתותרו, ישמרום עד שיקנו מהם קרבנות נזירים אחרים. ואם נזיר אחד הפריש מעות לקרבנותיו ונתותרו, המותר לנדבה לקיץ המזבח: מותר עני. אם גבו מעות לקנות לו מלבוש ונתותרו, נותנין המותר לאותו עני: מותר שביים. אם גבו צדקה לצורך פדיון שביים ונתותר מהם, ישמרום עד שיפדו מהם שביים אחרים. אבל אם פירשו לשבוי זה, זכה אותו שבו במותר: מותר המתים למתים. אם גבו לצורך קבורת

Eliyahu comes. Rabbi Natan מוֹתֵר הַמֵּת, רַבִּי נֶתָן אֹמֵר, מוֹתֵר הַמֵּת
 [maintains that he does not excuse this בּוֹנֵין לוֹ נֶפֶשׁ עַל קְבֻרוֹ:
 slight and] says: They [use the extra
 funds to] build a monument over his grave (Sanhedrin 48a).

רבנו עובדיה מברטנורא

מת סתם, המותר לקבורת מתים אחרים. למת זה, המותר ליורשיו, דאחולי אחיל המת זילותיה לגבי יורשיו: **יהא מונח עד שיבא אליהו.** מספקא ליה אי מחיל המת זילותיה לגבי יורשיו אי לא, הלכך יהא מונח עד שיבא אליהו: **בונים לו נפש על קברו.** פשיטא ליה לר' נתן דלא מחיל, הלכך בונים לו מצבה על קברו מאותו מותר שכבר זכה בו המת. והלכה כתנא קמא. והיכא דגבו לצרכי קבורת המת מפני שהיו סבורים שלא היה לו ואחר כך נמצא שהיה לו, לא אמרינן בכהאי גוונא מותר המת ליורשיו, כיון שהגבייה בטעות היתה, והכי מוכח בירושלמי. ועוד מוכיח בירושלמי ובגמרא שלנו, דהיכא דאיכא שבעה טובי העיר או חבר עיר שכל עסקי צבור נחתכין על פיו ונראה בעיניו לשנות מותר שבויים או מותר עניים או מותר מתים למה שיראה בעיניו, יכול לשנות ולהוציא במה שיראה בעיניו שהוא צורך שעה ואין מוחין בידו. וכן מוריין תמיד הלכה למעשה